

VERGİ KONSEYİ

*Doç. Dr. Hakan UZELTÜRK**

“Ölüm yoktur. Yıldızlar, başka bir kıyıda doğmak için batıyorlar.”

John McCreery

Türkiye’de 1949’dan itibaren yürürlüğe giren vergi kanunları gerçekleştirilen vergi reformu, 1985’de Katma Değer Vergisi ile devam etmiş ve 2002 senesinde Özel Tüketim Vergisi’nin kabulü ile tamamlanmıştır. Fakat bu uzun zaman dilimi vergilerde de tahribatlara yol açmış ve başlangıç zamanları için iyi kabul edilen bir sistem artık sistemsizliğe dönüşmüştür. Bu çalışmaların büyük bir kısmı Vergi Reform Komisyonları tarafından gerçekleştirilmiştir. 1992 senesinden itibaren ise çalışmalar Vergi Konseyi adıyla devam etmiştir.

Türkiye’de ilk olarak 1992 yılında Prof. Dr. Memduh Yaşa başkanlığında faaliyete geçen Vergi Konseyi, kısa bir süre faaliyette bulunmuş, daha sonra 2000 senesinde bu defa Prof. Dr. Halil Nadaroğlu başkanlığında oluşturulmuştur. Bu oluşumlar ve gösterilen iyiniyet Vergi Konseyi’nin sürekli ve düzenli olarak çalışmasına yetmemiştir. Son olarak 2003 senesi Ocak ayında Mustafa Uysal başkanlığında yeni bir Vergi Konseyi oluşturulmuştur. Bu dönemde hukukî altyapı eksikliğine rağmen süreklilik sağlanmış ve bugüne kadar çeşitli çalışmalar yoğun bir şekilde yapılmıştır.

Vergi Konseyi’nin hukukî statüsü 178 sayılı Maliye Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 33/A maddesi kapsamında ve 5228 sayılı Kanun¹ ile 31.Temmuz.2004 senesinde oluşturulmuştur. Buna göre 33/A maddesi Vergi Konseyi başlığıyla şu şekilde oluşturulmuştur:

“Bakanlığa vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere Vergi Konseyi kurulur. Vergi Konseyi bir danışma organıdır.

* Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Vergi Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ RG: 31.7.2004 - 25539.

Vergi Konseyinin oluşumu, üyelerin seçimi, görevlendirilmesi ve görev süreleri ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle düzenlenir.

Vergi Konseyinin başkan ve üyelerinden; uhdesinde kamu görevi bulunanlara (2000), bulunmayanlara (3000) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ve ayda dört toplantıyı geçmemek üzere, her toplantı günü için damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaksızın Bakanlık bütçesinden huzur hakkı ödenir.”

Bu tarihten itibaren Maliye Bakanlığı'nın sürekli kurulları arasında yer alan Vergi Konseyi 2005 senesinde Yönetmeliği'nin² de yayınlanması ile hukukî altyapısını tamamlamış ve yeni üyeleri ile 14.9.2005 tarihinde Ankara'da ilk toplantısını yapmıştır.

Bakanlığa vergi politikalarının oluşturulması ve uygulanması ile ilgili olarak görüş bildirmek ve bu konularda araştırma ve çalışmalar yapmak üzere kurulan Vergi Konseyi'nin başkan, doğal üyeler, temsilci üyeler ile seçilmiş üyeler olmak üzere toplam 49 üyesi vardır. Konseyin onursal başkanı olan Maliye Bakanı ile bu sayı 50 olmaktadır. Toplam üye sayısının %36'lık bölümünü sivil toplum grubunu temsil eden üyelerden, %28'lik bölüm doğal üyelerin de dahil olduğu kamu kesimi grubu üyelerinden ve %36'lık bölüm akademisyenlerden ve uzman üyelerden oluşmaktadır.

Vergi Konseyi'nin İlkeleri

1. Tarafsız bir yaklaşımla ve objektif esaslara göre görüş ve öneriler oluşturur.
2. Uluslararası gelişmeleri ve ülke koşullarını gözetir.
3. Katılımcılığa ve ortak akla dayanan uzlaşmayı esas alır.
4. Değişimi ve yenilikleri önceden fark ederek, sonuç odaklı çalışma kültürünü benimser.
5. Sistemin tüm paydaşlarının güvendiği saygın bir kurum olmayı hedefler.

Vergi Konseyi'nin Görevleri

Vergi Konseyi, vergi ve diğer mali yükümlülüklerle ilgili konulardaki araştırma ve çalışmalarını, toplumun çeşitli kesimleri ve gelir politikalarını belirleyen kurumlarla paylaşmak, uluslararası gelişmelerin ışığında ekonomi ile uyumlu, adil, etkin, hukukun üstünlüğüne ve toplumsal uzlaşmaya dayalı çağdaş bir vergi sisteminin oluşturulması çerçevesinde aşağıdaki görevleri üstlenmiştir:

² RG: 22.3.2005 - 25763.

1. Türk vergi sisteminin, vergi idaresinin ve vergi denetim işlevinin geliştirilmesi ile ilgili görüş ve önerilerde bulunmak ve gerektiğinde bu öneriler doğrultusunda mevzuatla ilgili çeşitli taslaklar hazırlamak, sistemde aksayan ve uygulamada sorun yaratan konularda toplumun çeşitli kesimlerinin beklentilerini de tespit etmek suretiyle, çözüm önerileri getirmek ve bunları ilgili birimlere aktarmak.
2. Vergi hukuku, vergi politikası ve vergi teorisine ilişkin çağdaş ve uluslararası gelişmelerle ve yargı kararlarını izleyerek bu maddede belirlenen amaçlara uygun bir vergi sistemi oluşturulması için önerilerde bulunmak, bu amaçla ulusal ve uluslararası panel ve benzeri toplantılar ve yarışmalar düzenlemek, üniversitelerle işbirliği içinde ortak projeler geliştirmek, ilgili kuruluşlar ile işbirliği yapmak suretiyle vergi araştırmaları ile ilgili organizasyonlar oluşturmak.
3. Bakan, müsteşar veya genel müdür tarafından incelenmesi istenilen kanun teklif ve tasarıları ile diğer düzenleyici işlemlere ilişkin çalışma, araştırma ve incelemelerde bulunarak görüş bildirmek.
4. Talep edildiği takdirde Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilgili komisyonlarında görüş bildirmek.
5. Yukarıdaki hususlarda belirlenen görüş ve önerileriyle ilgili olarak yapılan çalışmalarını izlemek, sonuçlarını değerlendirmek, kamuoyunu bilgilendirmek ve gerektiğinde yaptığı çalışmaları yayınlamak.

Konseyin Organları ve Görevleri

Vergi Konseyi üyelerinden oluşan Genel Kurul, yıllık iş planını görüşür ve onaylar, toplantı gündeminde belirlenen konularda veya hazırlanan raporlarla ilgili görüş bildirir ve gündeme alınması gereken konularda önerilerde bulunur.

Konsey başkanı Konseyi yönetir ve temsil eder. Başkanın yetki vermesi halinde, diğer üyeler de temsil yetkisini kullanır. Başkan, Konseyin etkin ve verimli çalışmasını sağlar ve toplantılara başkanlık eder.

İcra kurulu, Konsey'in yürütme organıdır. Başkan tarafından, bir yıl süre için konsey amaçlarını gerçekleştirmek, çalışmalarını yönetmek, koordine etmek, Bakanlık ve diğer kuruluşlarla ilişkileri yürütmek, çalışma programları hazırlamak üzere, ihtiyaca göre konsey üyeleri arasından 7 ila 11 kişilik bir icra kurulu oluşturulur. Konsey başkanı, icra kurulunun da başkanıdır.

Ayrıca Konsey'in çalışmalarının sürekli ve düzenli olarak yürütülebilmesi amacıyla Konsey bünyesinde oluşturulan bir Sekretarya birimi bulunmaktadır.

Bunların yanında Konsey, kendi üyeleri arasından veya dışarıdan belirleyeceği kişilerden oluşmak üzere çalışma grupları ve komisyonlar kurabi-

lır. Bunlar, konsey tarafından kendilerine verilecek olan görev kapsamında, görüş ve önerileri ile gerektiğinde bu öneriler doğrultusunda mevzuat tas-lakları hazırlar, çalışmalarını yürütür ve sonuçlandırarak raporlarını icra ku-ruluna sunar. Bu kişilerin görev süreleri, çalışma grupları ve komisyonları- nın çalışma süresi ile sınırlıdır.

Vergi Konseyi Başkanı, Konsey çalışmaları ile ilgili olarak, gerektiğin- de kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi ve yardım alabilir. Kamu kurum ve kuruluşları bu çerçevede talep edilen bilgi ve yardımı sağlarlar.

Vergi Konseyi, çağdaş ülkelerde yer alan bir kurumdur. Bu kurumun fa- liyetleri özellikle Avrupa Birliği müzakereleri çerçevesinde çok daha fazla önem kazanacaktır. Herşeyden önce gerek Konsey gerekse alt çalışma grup- ları hesaba katıldığında Türkiye'nin vergiler ve bağlantılı alanları bakımın- dan sahip olduğu bilgi birikimi çalışmalara yansıtılabilmektedir. Çalışmala- ra siyasi iktidar tarafından verilecek destek ortaya çıkan çalışmaları daha da verimli hale getirecektir. Burada önemli bir görev İcra Kurulu'na düş- mektedir. İcra Kurulu, Genel Kurul'un daha verimli ve sonuç odaklı çalış- masına yardımcı olacaktır.

Vergi Konseyi benzeri kurumların çalışmalarına toplum tarafından ve- rilecek destek çalışmaların yönünü de belirleyecektir. Sonuç odaklı çalışma aynı zamanda toplumun çeşitli kesimlerine de ulaşma ve yapılan çalışmala- rı takip edebilme ile gerçekleşir. Bu takip bütün toplum tarafından yapıl- mak zorundadır. Ayrıca çalışmalarda başarının bir başka şartı da diğer dü- zenlemelerin eksiksiz ve uyumlu yapılmasıdır. Vergi düzenlemeleri dışında- ki düzenlemelerin farklı yapılarda olması sadece düzensizlik değil adaletsiz ve uyumsuz bir sistem oluşmasına da sebep olur. Bu nedenle vergi düzenle- meleri çalışmaların sadece bir boyutudur. Çalışmalar diğer alanlardaki dü- zenlemeler ve hükümetin tavırları ile değerlendirilmelidir. Vergi Konsey- i'nin benimsediği çalışmalar sadece kanunlaştırma yolundaki ilk adımdır.

Uluslararası alandaki gelişmelerden uzak bir çalışma yapmak amaca hizmet etmez. Bu sebeple bugüne kadar çok tecrübeli bir kadro tarafından yapılan bu çalışmaların sebep ve sonuçlarıyla ve geniş bir bakış açısıyla de- ğerlendirilmesi gerekmektedir. Bugüne kadar yapılan çalışmaların toplumda yeterince takip edilmemiş olması ve uygulamaya geçirilememesi birer eksik- liktir. Bu eksiklik toplum ve devlet birimlerindeki sahiplenme ve yenileşme eksikliğinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple Vergi Konseyi tarafından yapı- lan çalışmaların dikkatli ve yakından takip edilmesi gerekmektedir. Ancak bu sayede yapılan çalışmaların ne kadarının mevcut uygulamaya yansıdığı ve bunun nedenleri konusunda fikir sahibi olunabilir. Bu analiz toplum tara- findan yapılmadıkça sadece vergi çalışmaları yapılması bizi çağdaş dünya se- viyesine getirmeyecektir. Bundan sonra Vergi Konseyi'nin yapacağı çalışma- lar ve sonuçları bu sebeple çok yakından ve dikkatle takip edilmelidir.